

7 Ιουνίου, 1991

[ΠΙΚΗΣ, Δ/στής]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΣΩΤΗΡΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ,

Αιτητής,

v.

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΣ,

Καθ' ων η αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 990/90).

Ο Περί Γεωργικής Ασφάλισης Νόμος του 1977 (Ν. 19/77) — Ασφάλεια καλλιεργητών — Η διαδικασία προσδιορισμού και αποπληρωμής της ζημίας ρυθμίζεται από τους περί Γεωργικής Ασφάλισης Κανονισμούς του 1977 (Κ.Δ.Π. 167/77) — Το δικαίωμα για αποζημίωση εξαρτάται τόσο από την ύπαρξη όσο και από την διαπίστωση της ζημίας. 5

Ο αιτητής, ο οποίος είναι γεωργός και καλλιεργητής σιτηρών σε κτήματα τα οποία κηρύχθηκαν ανομβριοπλήρητα το 1990, προσέβαλε με την προσφυγή του αυτή την απόφαση του καθ' ου η αίτηση Οργανισμού να απορρίψει αίτημά του για αποζημίωση λόγω αδυναμίας αντίχρευστης της πρόκλησης οποιασδήποτε ζημίας από την ανομβρία. 10

Το Ανώτατο Δικαστήριο, απορρίπτοντας την προσφυγή, αποφάσισε ότι:

(1) Σύμφωνα με την απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην *Kazamias v. The Agriculture Insurance Organization*, η απόδειξη και αποτίμηση της ζημίας αποτελεί προϋπόθεση για την απόδοση αποζημίωσης σε πληγέντα ασφαλιζόμενο. Το συμπέρασμα αυτό συνάδει τόσο με την γραμματική ερμηνεία του άρθρου 18(1) όσο και τους σκοπούς του Ν. 19/77. Το δικαίωμα για αποζημίωση συσχετίζεται με υπαρκτή ζημία και όχι την αόριστη αποτίμησή της. 15 20

(2) Η διαδικασία για προσδιορισμό της ζημίας διέπεται από τους κανονισμούς. Η επίδικη απόφαση λήφθηκε στα πλαίσια των ισχυόντων κανονισμών και ήταν λογικά επικτή στο πλαίσιο της έρευνας που είχε διεξαχθεί και των γεγονότων τα οποία ήρθαν σε φως. Δεν έχουν καταφανείς λόγοι ακύρωσης της επίδικης απόφασης. 25

Η προσφυγή απορρίπτεται χωρίς έξοδα.

Αναφερόμενη υπόθεση:

Kazamias v. Agriculture Insurance Organization (1988) 3 C.L.R. 625.

Προσφυγή.

5 Προσφυγή εναντίον της άρνησης τού Οργανισμού Γεωργικής Ασφάλισης να καταβάλει αποζημίωση στον αιτητή για τη ζημιά που υπέστη λόγω της ανομβρίας.

E. Ευσταθίου, για τον αιτητή.

10 *A. Μαμπουρίδης, Δικηγόρος της Δημοκρατίας, για τους καθ' ων η αίτηση.*

Cur. adv. vult.

Ο Δικαστής κ. Πικής ανάγνωσε την ακόλουθη απόφαση.

15 ΠΙΚΗΣ, Δ: Ο αιτητής είναι γεωργός, καλλιεργητής σιτηρών σε ιδιόκτητα και ενοικιαζόμενα κτήματα. Το 1990 η χώρα πλήγηκε από ανομβρία και διάφορες περιοχές κηρύχθηκαν ανομβριόπληκτες για τους σκοπούς του Ν. 19/77, μεταξύ των οποίων και κτήματα που ο αιτητής έσπειρε με κριθάρι. Μετά την ανακήρυξη των περιοχών σε ανομβριόπληκτες, κινήθηκε ο μηχανισμός που προβλέπεται από το

20 νόμο για τη διακρίβωση της ζημίας και την αποζημίωση των πληγέντων. Η υποχρέωση για γεωργική ασφάλιση και τα δικαιώματα των ασφαλιζομένων καθορίζονται στον περί Γεωργικής Ασφάλισης Νόμο του 1977 (Ν. 19/77)*.

25 Η διαδικασία προσδιορισμού και αποπληρωμής της ζημίας ρυθμίζεται από τους περί Γεωργικής Ασφάλισης Κανονισμούς του 1977 (Κ.Δ.Π. 167/77). Ο κ. 8(2) προβλέπει μεταξύ άλλων ότι σε περίπτωση σύγκομιδής του προϊόντος ο ιδιοκτήτης υποχρεούται να αφήσει μέρος της παραγωγής "ασυγκόμιστον ως μάρτυρα της προξενθείσης

30 επί της περί ης ο λόγος καλλιεργείας". Στα υπεδάφια τα

* Βλ. Τροποποιητικούς Νόμους 1/78, 11/80, 26/80, 12/85, 35/87 και 235/88.

οποία ακολουθούν προσδιορίζεται η έκταση του μέρους το οποίο πρέπει να αφηθεί ανέπαφο σε σχέση με σιτηρά, εκτάσεως 10 τ.μ., στο κέντρο και τα τέσσερα άκρα κάθε αγροτεμαχίου.

Κατά τη διερεύνηση της ζημίας από Λειτουργό του Οργανισμού διαπιστώθηκε ότι όχι μόνο δεν είχε αφηθεί μάρτυρας αλλά το κτήμα είχε επίσης καψαλισθεί πρόωρα, συνεπώς δεν υπήρχε κανένα στοιχείο που να επιμαρτυρεί την πρόκληση ζημίας. Η έρευνα έγινε με τη συνοδεία αγροφύλακα αλλά στην απουσία του αιτητή. Ο κ. 10 (5) παρέχει την ευχέρεια στον ασφαλιζόμενο να παρίσταται κατά τη διενέργεια της εκτίμησης χωρίς όμως η παρουσία του να θεσμοποιείται ως αναγκαία για την έγκυρη άσκηση της εξουσίας. Η αντικειμενική αδυναμία αποδοχής του αιτήματος για αποζημίωση γνωστοποιήθηκε στον αιτητή ο οποίος υπέβαλε ένσταση στον προβλεπόμενο από τους κανονισμούς τύπο με το δικαιολογητικό "αφήσαμε μάρτυρες κατά τον θερισμό". Και κατά την επανεκτίμηση, η οποία διενεργήθηκε στην παρουσία του αιτητή, ο Λειτουργός ο οποίος διεξήγαγε την έρευνα κατέληξε στο ίδιο συμπέρασμα ότι ήταν λόγω έλλειψης "μάρτυρα" αδύνατη η ανίχνευση της πρόκλησης οποιασδήποτε ζημίας λόγω της ανομβρίας.

Στη γραπτή αγόρευση του αιτητή διατυπώνεται ο ισχυρισμός ότι το μέρος της παραγωγής το οποίο είχε αφηθεί ανέπαφο ως "μάρτυρας" αναλώθηκε ως βρώση από τα κοπάδια της περιοχής, γεγονός το οποίο θα αποδείκνυε κατά τη δίκη με την προσαγωγή μαρτυρίας μετά από άδεια του δικαστηρίου. Καμιά προσπάθεια δεν καταβλήθηκε για την επίτευξη του στόχου αυτού ούτε προσκομίστηκε μαρτυρία η οποία να υποστηρίζει τον ισχυρισμό αυτό, ή να δημιουργεί ρωγμές στο εύρημα ότι δεν αφέθηκε "μάρτυρας". Υπό το φώς αυτής της διαπίστωσης το ερώτημα είναι αν ο οργανισμός υπερέβη ή καταχράστηκε τις εξουσίες του με τη μη απόδοση αποζημιώσεων στον αιτητή. Το παράπονο του αιτητή ότι δεν κλήθηκε ειδικά να παρουσιαστεί κατά τη διενέργεια της πρώτης εκτίμησης δε θα μας απασχολήσει ούτε και οι συγκρουόμενες εισηγήσεις επί του θέματος

5 ενόψει της ένστασης η οποία υποβλήθηκε και της παρουσίας του αιτητή κατά την επανεξέταση. Επισημαίνω όμως ότι η παρουσία του αιτητή δεν αποτελεί προϋπόθεση, στο πρώτο στάδιο, για την έγκυρη διενέργεια εκτίμησης της ζημίας.

10 Η βασική εισήγηση του αιτητή, που αποτελεί και το θεμέλιο για την ακύρωση της επίδικης πράξης, είναι ότι ο νόμος δε συναρτά το δικαίωμα για αποζημίωση με την απόδειξη της έκτασης της. Βάσει της εισήγησης του προσφεύγοντος, το άρθρο 18(1) του Ν. 19/77 επιβάλλει την αποζημίωση κάθε καλλιεργητή του οποίου το κτήμα βρίσκεται μέσα σε ανομβριόπληκτη περιοχή η οποία αποτιμάται, στην απουσία μαρτυρίας για το ύψος της, ανάλογα με τη ζημία που κατά φυσιολογική συνέπεια θα υφίστατο ο καλλιεργητής λόγω της ανομβρίας. Κατ' επέκταση, η απόδειξη της ζημίας η οποία διέπεται και ρυθμίζεται από τους κανονισμούς του 1977 δεν αποτελεί προϋπόθεση για την εξασφάλιση του δικαιώματος για αποζημίωση. Η απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην *Kazamias v. The Agriculture Insurance Organization** έρχεται σε αντίθεση με τις θέσεις του αιτητή και υποστηρίζει ότι η απόδειξη και αποτίμηση της ζημίας στο πλαίσιο που διαγράφεται από τους Κανονισμούς αποτελεί προϋπόθεση για την απόδοση ζημίας σε πληγέντα ασφαλιζόμενο.

25 Το συμπέρασμα αυτό συνάδει με την ορολογία του άρθρου 18(1) και τους ευρύτερους σκοπούς του Ν. 19/77. Το δικαίωμα για αποζημίωση συσχετίζεται βάσει του λεκτικού του άρθρου 18(1) με τη ζημία την οποία ο καλλιεργητής "... ήθελε υποστεί συνεπεία ανατόφεικτου φυσικής αιτίας" λεκτικό που υποδηλώνει την πρόθεση του νομοθέτη να εξαρτήσει το δικαίωμα για αποζημίωση με την ύπαρξη και διαπίστωση ζημίας. Το γεγονός ότι στην αποτίμηση της λαμβάνεται υπόψη ως μέτρο το προσδοκούμενο κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων εισόδημα από την καλλιέργεια του προϊόντος, δεν αλλοιώνει ούτε μεταβάλλει τη

* (1988) 3 C.L.R. 625.

συνάρτηση της αποζημίωσης με την ύπαρξη ζημίας. Εξάλλου οι διαφορές στη ζημία που μπορεί να προκληθεί από την ανομβρία είναι απειράριθμες. Η ζημία εξαρτάται από πολλούς αστάθμητους εκ των προτέρων παράγοντες σε βαθμό που θα ήταν παράδοξο αν κατοχυρωνόταν δικαίωμα για αποζημίωση άσχετα από την πραγματική ζημία. Η ασφάλιση έχει ως λόγο την προστασία από προκαθορισμένους κινδύνους και η αποζημίωση την απόδοση στον ασφαλιζόμενο της ζημίας την οποία υπέστη από την εκδήλωση του κινδύνου. Επομένως τόσο η γραμματική ερμηνεία των διατάξεων του άρθρου 18 (1) του Ν. 19/77 όσο και οι ευρύτεροι σκοποί του νόμου συντηγορούν υπέρ της θέσης ότι το δικαίωμα για αποζημίωση συσχετίζεται με υπαρκτή ζημία και όχι την αόριστη αποτίμησή της. Η διαδικασία για την αναζήτηση και προσδιορισμό της ζημίας διέπεται από τους κανονισμούς. Η επίδικη απόφαση λήφθηκε στα πλαίσια των ισχυόντων κανονισμών και ήταν λογικά επικτική στο πλαίσιο της έρευνας που είχε διεξαχθεί, και υπό το πρίσμα των γεγονότων τα οποία ήρθαν σε φώς.

Καταλήγω ότι δεν έχουν καταφανείς λόγοι που να δικαιολογούν την ακύρωση της επίδικης απόφασης η οποία και επικυρώνεται στο σύνολό της βάσει του άρθρου 146.4 (α) του Συντάγματος. Δεν εκδίδεται διαταγή για τα έξοδα.

Προσφυγή απορρίπτεται χωρίς έξοδα.